

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

Lišt slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1908, at the Postoffice at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 224. — ŠTEV. 224.

NEW YORK, MONDAY, SEPTEMBER 24, 1923. — PONDELJEK, 24. SEPTEMBRA 1923.

VOLUME XXXVI. — LETNIK XXXVI.

Pogodba med Italijo in Grško.

NEMŠKI TOVARNARJI BODO DALI JUGOSLAVIJI KREDIT

Mussolini in Venizelos sta podpisala pogodbo. — Politična vprašanja glede položaja od Jadranskem morju. — Sodelovanje med obema narodoma. — Krediti bodo veljavni za dobo desetih let. — Hrvatje in Slovenci baje ne bodo priznali dolgov.

RIM, Italija, 23. septembra. — V Chigi palači eta danes podpisala laški ministrski predsednik Venizelos prijateljsko in razsodiščno pogodbo med Italijo in Grško.

Nadalje sta se dalj časa bavila z vprašanji, ki se tičejo Jadranskega morja. Predno je stopil Venizelos v Chigi palačo, je položil venec na grob neznanega vojaka ter obiskal grobnico, v kateri počivajo vsi bivši italijanski kralji in kraljice.

Nocoj je priredil Mussolini grškemu državniku banket, katerega so se udeležili člani kabineta, voditelji parlamenta in visoki državni uradniki.

Govoril je seveda tudi Mussolini ter rekel, da sta tako Grška kot Italija zibelki civilizacije ter tvorita duševni temelj sedanosti in bodočnosti. Italijanska vlada je vedno smatrala Grško za važni faktor v Vzhodni Evropi.

Mussolini je prepričan, da bo sporazum med obema narodoma dovedel do uspešnega sodelovanja.

BERLIN, Nemčija, 22. septembra. — Dve nemški jeklarski tvrdki sta sklenili dati Jugoslaviji za petindvajset milijonov dolarjev kredita. Kredit bo služil za nabavo železniškega materijala, vagonov, lokomotiv in električnih aparatov.

Del te svote bo odračunan od vojnega dolga, ostali del bo pa zajamčila jugoslovanska vlada z nakupom nemških vladnih akcij.

Pogodba bo šele tedaj podpisana, ko se bo politični položaj v Jugoslaviji izčistil.

Hrvatje in Slovenci namreč pravijo, da ne bodo priznali dolgov, ki jih bo napravila sedanja geografska vlada.

ZEPPELINOV POLET PROTI AMERIKI

Nova nemška vodljiva ladja, Graf Zeppelin, bo nastopila dne 20. okt. svoje potovanje v Ameriko.

FRIEDRICHSHAFEN, Nemčija, 23. septembra. — Zračna ladja "Graf Zeppelin" bo odpotovala približno dne 20. oktobra preko Atlantskega oceana v New York. Sedaj se je pričelo opremljati zračno ladjo za polet preko oceana, potem ko sta bila uspešno završena dva poskusna poleta. Datum poleta je v glavnem odvisen od naglice, s katero bo mogoče nabaviti zadostno množino novega gonilnega plina, kar bo trajalo najbrž štirinajst dni. Da ne pridejo v konflikt z ameriškimi prohibicijskimi postavitmi, so sklenili izlet seboj le toliko piva in alkoholičnih pijač, kot jih bo lahko konsumirala posadka na poletu tjakaj, v Ameriko.

V torek ali sredo bo vprizorjen kratak polet, da preizkusijo brezžični brzojavni aparat, ker je prejšnji četrtek izgorel kondenzator. Neki daljši trajnostni polet bo nato sledil. Dr. Eckener se še ni odločil, katere številnih aplikantov bo vzel s seboj na potovanje v Ameriko. Med onimi, ki se bodo zagotovo udeležili tega potovanja,

NAD TISOČ ŽRTEV VIHARJA

Delavci še niso zmogli določiti najvišje številke žrtev hurikana. — Naraščajoča voda otežila razrešilo delo. — Razmere na Portoriku so se izboljšale.

WEST PALM BEACH, Fla., 23. septembra. — Dvigajoča se voda je ovirala komunikacije z obalo jezera Okechookee, in sanitarne razmere so bolj nevarne, ne le za prebivalstvo samo, temveč tudi za pomožne delavce.

Ameriški Rdeči Kriz v Washingtonu je naprosil za pet milijonov dolarjev za žrtve hurikana v Portoriku, v Floridi, na Devsiških otokih in drugod, dočim je prebivalstvo Floride prispevalo v državni sklad za odpomoc.

Governor Martin je bil v Okechookee ozemlju s skupino, da pregleda položaj. Ko je odšel semkaj, je izjavil, da je resnost položaja naravnost presenetljiva.

Reševalci so dosedaj dobili 1385 trupel.

se nahajata dva znana nemška žurnalista, Kellerman in Rolf Brandt in dva znana nemška umetnika, profesor Ludovik Detman z berlinske slikarske akademije in Teodor Mataškov. Kot edina potnica je navedena Lady Drummond Hay.

ANTISALONSKA LIGA SE JE ZAVZELA ZA HOOVERJA

Prvikrat v svoji zgodovini se je zavzela Antisalonška liga formalno za kakega kandidata. — Pozvala je volilce, naj izvolijo Hooverja, ker bo njegova izvolitev ojačila prohibicijo, dočim bi jo izvolitev Smitha oslabil.

WASHINGTON, D. C., 23. sept. — Antisalonška liga je včeraj formalno pozvala volilce naroda, neglede na stranko, naj podpirajo Herbert Hooverja, republikan. kandidata za mesto predsednika ter objavila, da bo pamflet, v katerem bo pojasnila, zakaj je Liga prvokrat v svoji zgodovini sklenila odobriti kakega predsedniškega kandidata, razdeljen danes v 20,000 do 30,000 cerkvah. To izjavo je podal superintendent McBride, ki je rekel, da bo ta nedelja znana kot "zmernostna" nedelja.

ARETACIJA BANDITKE

Policiji se je posrečilo ujeti drzno banditko, katero skuša sedaj spojit z umorom brooklynskega krznarja.

Ker se je izdala s tem, da je pokazala nekemu taksi vozniku klub, poln nakita, katerega je iztrgala kakim 25 moškimi in ženskam v Bronxu, je bila včeraj zjutraj zaprta v newyorškem policijskem glavnem stanu neka rdečelasa banditka, ki je nastopala v zadnjem času pri več zločinih.

Pokazalo se je, da je Anna Kolodye, stara sedemnajst let, ki živi pri svojih starših na št. 75 Ruthgers Slip. Šele pred dvema leti je prišla iz javne šole in detektiv so obiskali hišo, so našli v njeni sobi njene graduacijske slike in druge trofeje, katere je dobila radi svoje odličnosti v lepomislu.

Razkušana in, poteca se po razburljivih dogodkih, ki so dovedli do aretacije, je izgledala deklica kot preplašena punčka, ko so jo privedli na Simpson Street postajo. Ostala pa je dosti hladna, potem ko je vprašala, kaj je najhujše, kar se ji more pripetiti.

Električni stol, — je odvrgel neki detektiv, — če ste bila zapletena v Gutheit slučaj.

To se je tikalo Samuela Gutheita, krznarja s Pete Ave, v Brooklynu, ki je umrl potem ko je bil obstrujen od bandita James Wilkisona, katerega je spremljala neka mlada, rdečelasa deklica.

Dolže jo še več drugih banditskih činov, pri katerih je bila baje udeležena v zadnjem času. Deklica je včeraj zjutraj izzivalno zrla na detektive na policijski postaji ter trdila, da je bil včerajšnji "hold-up" njen prvi banditski čin. O nadalnem poteku tega slučaja bomo poročali.

30 kitajskih agitatorjev usmrčenih.

HONGKONG, Kitajska, 23. sept. Trideset kitajskih agitatorjev je bilo usmrčenih v zadnjem tednu. Med njimi se je nahajal tudi Tang Pai Fu, eden voditeljev vstaje iz decembra preteklega leta.

Vsaki dan se vrše racije na skrišališča osumljenih. Še osemdeset osumljenih je bilo pridržanih za preiskavo.

Že dalj časa se je pričakovalo kako definitivno akcijo od strani Lige, kljub dejstvu, da je Liga padla svetovna volilcem glasovanje za tega ali onega senatorja ali kongresnika, da pa je držala svoji roki proč od predsedništva. Včerajšnja objava pa je stavila Ligo javno proti guverniju Smithu in za Herberta Hooverja.

Pamflet, ki bo razdeljen danes po vseh cerkvah, napada rekordni guvernija Smitha kot člana newyorške zakonodaje in kot guvernija proti guverniju Smithu in za Herberta Hooverja.

Pamflet nosi naslov z debeli črkami: — Prihodnji predsednik in prohibicija.

Izvolitev Hooverja ali Smitha dne 6. novembra, — se glasi v pamfletu, — bo najbolj važna izbira med dvema kandidatom v zgodovini prohibicijskega gibanja. Skozi celih 35 let se je zavzemala Antisalonška liga kot agencija cerkva in zmernosti, za suhače in nasprotovale mokračem, neglede na to, na katerih strankarskih tiketih so se prikazala njih imena.

Potom te nepristranske metode proti-alkoholnih aktivnosti se je napredovalo prohibicijsko gibanje korak za korakom, dokler niso končno suhi demokratje in suhi republikanci združili svojih sil v kongresu in zakonodajah ter dovedli do predložitve in ratifikacije osemnajstega amendmanta.

Tako gre naprej v pamfletu, v katerem se navaja le lepe strani prohibicije, a zamolči vse nepostojnosti in neupoštevanja postav v splošnem, ki so posledica te postave v splošnem.

Epidemija v državni bolnici.

WORCESTER, Mass., 23. sept. Neka bolezen v črevesju, koje vzroka niso še ugotovili, se je izpremenila v Worcester, državni bolnici v pravečo epidemijo. Dve bolnici sta še umrli na tem in nad sto jih leži bolnih.

Zapustil bratom in sestram vr.

SIDNEY, Nebraska, 26. sept. — Prav prijateljska čustva so morala vezati farmerja Josepha Sportinga z njegovimi brati in sestrami. Ko je pred kratkim umrl v Peetz, Colo. so dognali pri prečitavanju testamenta, da je zapustil

MATIHOČE RAZBREMENTI SVOJEGA SINA

Mati Northcotta je bila baje pripravljena vzeti nase vso krivdo. — Pomagala je baje pri umorih na californijski renči.

RIVERSIDE, Cal., 23. septembra. — Mati, ki se podreja iz ljubezni do svojega sina njegovim degeneriranim mulham ter je pripravljena vzeti nase vso krivdo, tvori ozadje obtožbe radi umora proti Sari Luji Northcott in njenemu 21 let staremu sinu Gordonu, ki sta bila aretirana v Canadi.

Cyrus Northcott, mož in oče obeh obtoženih, je rekel včeraj pred oblastmi, da se je mati sinu na ljubo udeležila več umorov, kar je potrdil tudi 15-letni Sanford Clark, ko je opisal umor devetletnega Walter Collinsa in Los Angelesa.

Mladič je moral umreti, ker je bil priča, kako je Gordon umoril nekega moža v Mint kanjonu, — je izjavil Clark. Potem ko se je odločila poslušati se sekire, ker dela puška preveč kravalja, je povedla Mrs. Northcott svojega sina in nečaka k neki kurici, kjer so bile baje pokopane že tri žrtve Gordona, ni kjer je spal mladi Collins. Gordon je izvedel prvi udarec, nakar je ukazala Mrs. Northcott svoje mu nečaku, naj izvede drugega, "da ne bo mogel nikdo ničesar izdati", nakar je izvedla sama zadnji udarec.

"Če bi kdaj prišlo kaj na dan" — je rekla nato Mrs. Northcott, — "in bi prišlo pred sodnijo, zvrnila vso krivdo name, kajti jaz sem stari ter lahko lažje umrem".

Okravljeni čeber, v katerem je bila oprana morilna sekira, je našla policija ter bo predložen kot dokazni material.

Štiri obtožbe dolže Gordon Northcotta umora nekega mehškega mladeniča, kojega truplo brez glave so našli v bližini Puente, Cal. in Louis in Nelson Winslowa, iz Pomona, Cal. Peta obtožba dolži mater in sina umora Walter Collinsa.

TROCKIJEVA DRUŽINA JE TEŽKO BOLNA

Družina Trockija je baje težko zbolela. — Berlinški komunistični časopis Volkswille zahteva za njo zdravejšo podnebje.

BERLIN, Nemčija, 23. septembra. — List "Volkswille", organ skrajno komunistične Leninove zveze, je dobil ravnokar sporočilo iz Rusije, da je cela družina Trockija težko obolela na malariji.

Žena Trockija se nahaja baje v življenski nevarnosti. Trocki je od nadzornega osebja prisiljen neprestano jemati kinin, čeprav je to škodljivo za njegovo zelo slabotno sree.

"Volkswille" apelira na mednarodni proletarijat, naj izvede na voditelje ruske komunistične stranke močen pritisk v interesu teško trpeče družine. Dela naj se za to, naj se dovoli Trockiju in njegovi družini vsaj preselitev v manj nezdravo podnebje, če se ga že ne oprostijo popolnoma iz pregnanstva.

vsakemu svojih bratov in sestra po 1 dolar, "da si lahko kupijo 'Strik', na katerega naj se obsajo".

ENRIQUEZ BAJE SOKRIV PRI UMORU OBREGONA

Dokumenti kažejo sokrivdo Raimonda Enriqueza, kandidata za governerski urad v Chiapas. — Obtožen je bil soudeležbe pri umoru Obregona. — Obtežilna korespondenca.

MEXICO CITY, Mehika, 23. sept. — V senatu je bil obdolžen Raimondo C. Enriquez, kandidat za governerski urad v Chiapas, soudeležbe pri umoru generala Alvaro Obregona. Senatorja Fernandez Ruiz in Benigno Caly Mayor sta baje predložila dokumente, ki naj bi ojačili njih trditve. Senat je sklenil dostaviti dokumente sodišču, ki procesira morilca Jose de Leon Torala.

Enriquez je bil kampanjski voditelj generala Serrana, predno je bil slednji oktobra meseca preteklega leta usmrčen kot voditelj vstaje proti vladi.

Neki dozdevno od Enriqueza podpisani dokument iz dne 19. maja 1928 na pristaše Serrana je vseboval naslednji stavek:

— Ker ni nobenega drugega kandidata, glasujete lahko za gen. Obregona, a zapomnite si dobro, da ne bo postal ta mož, tudi v slučajju izvolitve, nikdar predsednik republike, ker je tako sklenila usoda.

Neki drugi dokument je pismo šolskega učitelja Ana Marija Velasco na Hermana Riza v Tapachula.

— Jaz sem Enriqueza ustmeno obvestil, da je moj rojak Toral edini mož, ki lahko izvede njemu prideleno važno vlogo. V svojem odgovoru jo je sprejel ter čaka sedaj le še na ugoden trenutek.

Carlos Castrobald, ki je bil aretirani v zvezi z dozdevno zaroto proti Obregonu in predsedniku Callesu ter se ga dolži, da je vprizoril pred par meseci bombni atentat na poslansko zbornico, se je branil podvreči se preiskavi po psihiatrih. Izjavil je, da je duševno zdrav ter pripravljen prevzeti odgovornost za svoja dejanja. Dostavil je, da bo napravil pri procesnih obravnava "senzacionalna razkritja", ki bodo dovedla do njegovega oproščanja.

Predsednik večinske skupine v senatu, Miguel Ortega, je baje izjavil soglasno s poročili časnikov, da ne želi biti predsednik Calles navzoč pri izvolitvi njegovega naslednika.

Neki drugi senator je baje rekel, da bo kongres v pričetku pr.

hodnjega tedna imenoval provizoričnega predsednika.

Glasi se, da bo najbrž izvoljen provizoričnim predsednikom Melike Emilio Portes Gil. Urad bo ohranil do 31. decembra prihodnjega leta. Volitve za prihodnjega rednega predsednika Melike se bodo vršile vsled sklepa kongresa drugo nedeljo v novembru 1929.

Vsled umora generala Obregona so bili številni njegovi pristaši pregani iz uplivilnih mest in izvolitev Gila za mesto provzoričnega predsednika bo temeljito pometa s "akozvanim "Obregonizmom". Dva vodilna obregonista sta že izgubila s površja, predsednik poslanske zbornice Ricardo Topete in prejšnji zbornični predsednik Soloranzo.

Gozdni požari v Californiji.

LOS ANGELES, Cal., 23. sept. Štirje gozdni požari divjajo danes v južni Californiji, vsled česar so ogroženi domovi v San Diego, Riverside in Los Angeles okrajih.

Poroča se, da je bilo sedem oseb težko opečenih.

Nameravan atentat na Masaryka.

BERLIN, Nemčija, 23. septembra. — Poročila iz Prage javljajo o govoricah, da je bila razkrita zarota za atentat na predsednika Česloslovaške, Tomaža Masaryka in na zunanega ministra Beneša.

Policija je bila baje obeveščena, da se namerava usmrtiti oba tekom nju obiska v Vratislavi. Policija v Vratislavi je baje sprejela Masaryku, naj opusti svoj namen, kar je on tudi storil.

DENARNA NAKAZILA

Za Vaše ravnanje naznanjamo, da izvršujemo nakazila v dinarjih in lirah po sledečem ceniku:

v Jugoslavijo		v Italijo	
Din. 1,000	\$ 18.40	Lir 100	\$ 5.90
" 2,500	\$ 45.75	" 200	\$ 11.50
" 5,000	\$ 91.00	" 300	\$ 16.95
" 10,000	\$ 181.00	" 500	\$ 27.75
" 11,110	\$ 200.00	" 1000	\$ 54.50

Stranke, ki nam naročajo izplačila v ameriških dolarjih, opozarjamo, da smo vsled sporazuma s našim zvezam v starem kraju v stanu znižati pristojbino za taka izplačila od 3% na 2%.

Pristojbina znaša sedaj za izplačila do \$30. — 60c; za \$50 — \$1; za \$100 — \$2; za \$200 — \$4; za \$300 — \$6.

Za izplačilo večjih zneskov kot goraj navedeno, bodisi v dinarjih lirah ali dolarjih dovoljujemo še boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej z nam sporazumete glede načina nakazila.

IZPLAČILA PO POŠTI SO REDNO IZVRŠENA V DVEH DO TREH TEDNIH
"NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJBINO \$1.—"

SAKSER STATE BANK

32 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.
TELEPHONE: CORTLANDT 4487

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President Louis Benedik, Treasurer
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto\$7.00
in Kanado	Za pol leta\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenemski nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivaljske naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

V MUSSOLINIJEVIH TEMNICAH

Ugledni angleški časopis "Manchester Guardian" poroča o usodi političnih jetnikov v Italiji naslednje:

— Položaj, v katerem se nahaja Umberto Terracini, je isti kot je položaj ostalih političnih jetnikov v današnji Italiji.

— Fašistični tribunal nalaga političnim jetnikom strašne kazni — po deset, petnajst in petindvajset let. Tretino te dobe se morajo jetniki postiti ter živeti v samotnih temnicah.

— Tekom tega časa nima jetnik absolutno nobenega stika z drugimi ljudi, ne sme govoriti in ne sme niti za običajnih štirideset minut na sveži zrak.

— Po šestih mesecih takega življenja se ponavadi loti vsakega jetnika jetika ali pa znori.

— Svoječasno so fašisti svoje sovražnike bodisi pretepli ali pa pobili. Sedaj tega ni potreba. Samotna celica izvrši grozno razsodbo.

— V Angliji je dosti ljudi, ki hvalijo Mussolinija. So pa tudi taki, ki sicer ne zagovarjajo njegovih metod, pač pa pravijo, da nimamo nobene pravice vmešavati se v zadeve kakega drugega naroda.

— Po našem mnenju pa ni med narodi nobenih meja, kadar pride v poštev vprašanje enostavnega človečanstva.

— Tekom lanskega leta je dosti Angležev protestiral proti obsodbi, izrečeni nad Saccom in Vanzettijem v Ameriki.

— Vsled tega je naša dolžnost, da danes protestiramo proti načinu, kako ravna Italija s svojimi političnimi jetniki.

— Če ni zaporna kazen faktično smrtna kazen, morajo biti jetniki že vsaj deležni svežega zraka in hrane, ki se človeku spodobi.

Naravnost čudno je, da je tak meščanski list kot je "Manchester Guardian" sploh kaj takega objavil.

Ameriško časopisje naprimer si ne upa poročati resnice o razmerah v Italiji.

Baš nasprotno — celo dejstva potvarjajo ter jih hočejo predstaviti javnosti v napačni luči.

Pred kratkim je objavila "New York Evening Post" dolg dopis iz Italije, v katerem se poročevalec zgraža nad lažnjivimi trditvami evropskega časopisja, ki poroča o fašističnih brutalnostih.

"Mi, v Italiji živeči inozemci, se sramujemo našega domačega časopisja, ki tako pretirava in lažljivo piše o razmerah v Italiji. Italija ima urejeno pravosodstvo, ki nalaga sicer težke, toda pravične kazni."

Najbrž bi se dopisnik tudi sramoval, če bi čital članek v "Manchester Guardianu".

No, ta bolest mu bo prištedena, kajti "Manchester Guardian" je v Italiji prepovedan.

Življenje in ekspedicije Roalda Amundsena.

Po Amundsenovih žilah se je pretakala mornariška kri. Njegov oče je bil mornar v Borge, toda sinu Roaldu, ki je bil rojen 16. julija 1872, je namenil zdravniški poklic. Toda deček je že v zgodnji mladosti navdušeno čital polarne potopise. Sanjal je samo o odkritju neznanih pokrajin v najnevarnejših krajih severa in že od mladih let se je s sportom in telovadbo pripravljaval na ta poklic. Odločilni korak je pa mogel storiti šele po štirih semestrih na univerzi, ko mu je umrla mati in ko je postal mornar na ribiški ladji, ki je lovila v polarnih krajih ribe. Oče mu je bil umrl že nekaj let poprej.

Leta 1897. je dobil na ladji "Belgica" službo krmarja. Ta ladja je odplula pod vodstvom kapitana Adriana de Gerlacha v južne polarne kraje. Tu se je mladi Amundsen seznanil z življenjem in strahotami polarnih krajev. Ladja je kmalu zašla med ledene gore in je morale med njimi prezimovati. Ekspedicija na to ni bila pripravljena, med posadko je začela divjati nevarna epidemija in kapitan sam je bil že na smrt bolan. 26. letni Amundsen je moral prevzeti poveljstvo, rešiti ekspedicijo in spraviti ladjo iz objema ogromnih ledenih gor. To je bila prva velika šola borbe s polarnimi elementi. To borbo je nadaljeval leta 1901-1902, ko se je napotil z lastno ribiško ladjo v severne polarne kraje, kjer je zbral mnogo važnega znanstvenega gradiva, ki ga je izročil pozneje Nansenu. V presledkih med posadkami ekspedicijami je študiral pomožne vede, zlasti zemski magnetizem. Ta čas je dozoril v njem načrt odkritja severozapadne morske poti od Gronlandije do Behringovega morja. Zaman je prošil, da bi mu dala vlada podporo. Bil je že zadolžen, ker si je moral denar za prve ekspedicije izposoditi. Ker ni vedel, kako bi se odkrižal upnikov, se je odločil za obupen korak. 16. junija 1903, ko so mu sporočili, da bo njegova ladja "Gjoa" drugi dan v pristanišču zaplenjena in prodana na javni dražbi, je pregovoril svojih šest pomočnikov na ladji in je ponoči skrivaj odplul iz pristanišča.

Samo Amundsen se je mogel odločiti s tako neznatno posadko in slabo opremljeno ladjo za ekspedicijo, na kateri so se mnogi raziskovalci pred njim ponesrecili. Ladja je imela samo eno jadro in samo en motor na bencin. "Gjoa" je plula počasi proti severozavpadi in je srečno pasirala najsevernejši kraj, kjer je 30 let prej pristala ladja "Gandara" — polarnega raziskovalca sira Allana Younga. Tu je bila Amundsenova ladja že v krajih, ki na zemljevidu sploh niso bili označeni. S svinčenim visomerom spredaj je Amundsen pridal korak za korakom med ledenimi gorami in meril morsko dno. Kljub opreznosti je pa večkrat zavozil na skale, toda morski tok je vedno pognal ladjo naprej. V septembru je bilo že treba misliti na prezimovanje. Na obali Zemlje kralja Viljema je našel mladi vodja ekspedicije severno pristanišče, kjer se je "Gjoa" zasedrila. Zaboje z instrumenti so prenesli na obalo. Zaboji so bili narejene tako, da so se dale sestaviti iz desk kolibe. Koliba, v kateri so bili aparati za opazovanje magneti-

zma, ni smela imeti nobenega žebila. Tu so našli Amundsenovo ekspedicijo Eskimi, s katerimi se je mladi raziskovalec kmalu tako sprizajnil, da so se utaborili blizu njegovega taborišča.

Šele v avgustu 1905 je "Gjoa" zapustila zaliv. Ozemlje proti jugu je bilo že preiskano, morje pa že ne. Tri tedne je "Gjoa" iskala pot skozi neznatne morske ožine in šele 26. avgusta se je začel radostni krik opazovalca: "Jadro, jadro!" Na zapažu so zagledali veliko ribiško ladjo, ki je priplula iz San Francisca. Cilj je bil dosežen, "Gjoa" je našla morskoto pot nad Severno Ameriko, in priplula srečno v morje nad Aljasko. Pot pa še ni bila končana. Ekspedicijo je čakalo še neprijetno presenečenje. Začetkom septembra je morje zamrznilo in "Gjoa" je morala drugič prezimovati. Šele v juliju 1906 se je led staljal in v oktobru je "Gjoa" srečno pristala v San Franciscu. Amundsen so sprejeli Američani tako navdušeno, da je podaril iz hvaležnosti svojo ladjo mestu, ki jo še zdaj hrani v Golden-Gate Parku kot zgodovinsko znamenitost.

S predavanji po Ameriki je Amundsen zaslužil toliko, da je poravnal vse dolgove in da je lahko mislil celo na novo ekspedicijo. Mikala ga je ekspedicija na severni tečaj. Od Nansena, ki je njegov načrt odobravala, je kupil slavno ladjo "Fram". Ladja je bila že precej stara, vendar pa dobro zgrajena in trpežna. Amundsen je hotel vzeji seboj tudi letalo. Toda sredi priprav ga je presenetila vest, da je admiral Peary v aprilu 1909 dosegel severni tečaj. Poparjeni in razočarani Amundsen je čutil, da se mora za nekaj odločiti, kajti sicer bi bilo konec njegove slave. In res je izjavil, da odpluje proti severnemu tečaju.

V avgustu 1920 je odplul, toda spotoma je moštvo sporočil, da je namenjen na južni tečaj. Mirno lahko rečemo, da se je ta ekspedicija posrečila samo zato, ker jo je vodil izkušen raziskovalec polarnih krajev. Obe ekspediciji sta pripluli do ledene barijere Antarktike tik pred predalje in se utaboril 600 km od obale. Amundsen je na ostal med ledenimi gorami blizu obale in si poiskal kraj na ledu, o katerem je iz polarnih potopisov vedel, da se že 70 let ni premaknil. Amundsen se ni motil, misleč, da sloni led na skalah. Nemoteno je prezimoval, dočim je bila Scottova ekspedicija izpostavljena strahovitim snežnim metežem. Amundsen je imel seboj tudi polarne pse, s katerimi je rekonosciral polarno ozemlje in si tako pripravil več varnih zavetišč, v katerih je shranil zmrznjeno meso. Amundsen je sklenil ubiti na povratku vsak dan enega psa, kar je pomenilo, da je lahko vzel seboj za vsekega psa 22 kg žigil manj. To pa igra na polarnih ekspedicijah zelo važno vlogo. S štirimi spremljevalci je dosegel Amundsen v decembru 1911 južni tečaj, kjer je ostal tri dni in preiskal vse ozemlje na 50 km okrog tečaja. Potem se je srečno vrnil v glavno taborišče.

V ŽRELU PODZEMELJSKEGA LABIRINTA

Pri Trethfordu na Angleškem se nahaja sloviti podzemeljski labirint z rovi, jamami itd., ki so vsi zvezani med seboj. Zgodovinarji in arheologi so domalega preiskali že ves ta podzemeljski svet, o katerem domnevajo, da obstoja že mnogo tisoč let ter da je služil človeku kot bivaljske v kameni dobi. Po labirintu pa ni nikakih markacij, zato je od nekdanj veljalo kot zelo nevarno, hoditi vanj brez izkušnega vodnika. Sploh se je pa le redkokdaj našel turist, ki bi ga radovednost vlekla v ta davni podzemeljski svet.

Prav ta nevarnost je zvalila kapitano Williama Orgilla, ki služi v indijski kolonialni armadi, a se nahaja v zadnjem času v Angliji na dopustu, ka se je odpravil v svojo sestro, ki je istotako izvežbana turistinja, v te jame. Pri tem je bil lahkomiseln, da ni vzel s seboj nobenih drugih priprav kakor samo večjo svečo in par škatljice vžigalnice. Samo eno je storil prav in tako omogočil rešitev: prijatelju je povedal, da pojdetta s sestro, v četrtek 23. avgusta v jame ter se vrneta šele kasno zvečer.

Jame leže približno 15 metrov pod zemljo in izprva je šlo turistoma vse po sreči. Po ozkem, vijugastem hodniku sta prišla v skalnat rov, iz katerega so vodili predori na razne strani. Ne da bi pazila, kje hodita, sta turista mahnila na slepo srečo po enem izmed predorov. Čez 20 do 30 minut sta dospela v surovim štirjaskim skalami obdano jamo. To podzemsko katedralo sta si hotela natančneje ogledati kolikor bi to pač bilo ob sveči mogoče. Takoj nato pa se je zgodila nesreča: kapitan Orgill se je spodtaknil ob kamen in padel, pri čemur mu je sveča zletela iz rok in ugasnila. Izprva jima to ni delalo skrbi, ker sta menila, da bosta svečo s pomočjo vžigalnice lahko našli. Toda naj sta še toliko iskala, sveče ni bilo. Slednjič sta zaman porabila še zadnjo vžigalico in tedaj sta se zavedla svojega strašnega položaja. Začela sta begati naokoli, toda izhoda nista našli.

V tem je bila na vrhu zemlje minulavnoc. Na domu pri Orgillovih so bili v velikih skrbih, ker se brat in sestra nisa vrnila. Naprosili so za pomoč policijo, ki je takoj poslala v jame močan oddelek z vod-

IZKORISTITE TO PROSTO ZDRAVNIŠKO SLUŽBO

Marsikdo je včasih nekoliko bolehen, pa ne dovoli, da bi klical zdravnika. Mi vam nudimo poseben department za one, ki nam pišejo po naveste.

Ta department je pod vodstvom izvršujočega zdravnika z 25-letno izkušnjo. Z veseljem vam bo dal razne naveste, na katere se boste lahko zanesli. Ko mu pišete, navedite natančno znake svoje bolezni.

Vsa vprašanja naslovite na: Medical Department, W. F. Severa Company, (izdelovalci zanesljivih Severovih Domačih Zdravil), Cedar Rapids, Iowa. —Adv't.

ZAKAJ SO NAŠE POŠILJATVE NAJCENEJŠE IN NAJHITREJŠE? KER JE NAŠ PROMET NAJVEČJI IN KER SO NAŠE ZVEZE V STAREM KRAJU NAJBOLJE VPELJANE!

Udeležnost, ki izvirajo iz poslovanja v velikem obratu, pridoje našim strankam v korist.

Naši stroški za posamezna makarila so manjši, valed česar se cenijo pri nas nižje kot pri agenciji ali zavodu, ki mora poslati Vaše makarizice v izvršnje v New York.

Hlätost našega poslovanja je nedospeljiva, radi našega velikega prometa lahko vzdržujemo tako obširne zveze, da se povsod našim nalegom največjo pozornost.

Naše denarno makarizice odlopljene s vsakim brezparnikom, ki odplaje iz New Yorka — tona brez zamude in nadaljnega posredovanja.

Naše cene se objavljajo dnevno v listu "Glas Naroda". Za zvezo nad \$200.— računamo primerno nižje cene, katere vam radovaljo sporočimo predno nam pošljete naleg.

Mi imamo največ poslov s strankami izven New Yorka, kar dokazuje, da so lahko ekvivalenti z našim poslovanjem vsak, pa najhito se tako daleč proč od poslovnega središča Amerike.

Pošljite nam Vaše prihodnje denarno pošiljatev nam v izvršitev.

SAKSER STATE BANK
82 CORTLANDT STREET, NEW YORK

Peter Zgaga

Težka je vloga, ki jo morajo igrati ženitovanjski posredovalci. Njihova beseda mora biti prepričevalna, dejstva jim je treba zavijati in lagati, da se kar kadi. Tola to je njihov kruh, njihov zaslužek.

Zenitovanjski posredovalec bo z lahkoto napravil iz petdesetih let stare device dvajsetletno mladenko ter jo obdal z vsemi vrlinešmi. In zapravljivec ter pijanca bo prikazal v tako zapeljivi luči, da se bodo kar trgale zanj.

Rojak, ki ni bil posebno brihten, pa je imel precej d'narja in dober zaslužek, je sklenil, da se bo oženil. Šel je vprašat posredovalca za svet.

— Nekaj izbornega imam zate — mu je rekel — in ne premlada in ne prestara, pridna, varčna, delavna, dobra kuharica, nekaj denarja ima — kaj hočeš še več?

Pokazal mu je tudi njeno fotografijo, — prav ugaljala mu je.

— Samo — je pripomnil — samo majhen nedostatek ima. Z leve nogo nekoliko šepa.

— Nak, take pa že ne maram, — je odvrnil rojak in je vzel klubuk, da bi šel.

— Tak počakaj vendar, strela! — ga je ustavljal posredovalec, — sedi, da ti povem in razložim.

— Nak, take nočem, ki šepa, — je vztrajal dragi rojak.

Tedaj je pa odprl posredovalec zatvornico svoje govornosti.

— Mirno sedi in nekoliko premisli moje besede. Saj ti govorim kot prijatelju in bratu. Ne vznemirjaj se prehitro.

— No, kaj? — je zvedavo vprašal zakonajelni rojak, ki je bil trdno prepričan v svojem sreju, da šepave neveste in vzame za noben denar na svetu.

Posredovalec mu je pokazal drugo fotografijo.

— Pogledj jo, ta je popolna, ta ne šepa. Celo malo mlajša je in denar ima, pa jaz ti je ne svetujem.

— Hm, jaz bi pa rajši to.

— Vidiš, kako si nesmeten.

— Zakaj nesmeten? Stokrat rajši celo kot pa šepasto nevesto.

— Dobro torej, pa jo vzemi, jaz ti jo ne branim. Toda le zapomni si, vsaka stvar ima svoj konec. Tudi hoja tvoje žene ne bo vedno popolna. Človek ne ve, kje ga čaka nesreča. Zadržji sem čital, da je nekoga ubila prazna steklenica, vržena iz aeroplana. Dobro, pa jo vzemi, toda premisli moje besede.

Zima se bliža, z zimo slabo vreme, led in sneg Zenske so nepravdne že po naturi, poleg tega so pa sedaj v modi visoke francoske pete. Ti hočeš torej tako, ki ni šepa. Dobro, pa jo vzemi, Bog s teboj. Še enkrat rečem, da ti je ne branim. Takole meseca decembra bo poroka. Dobro. Nekega dne, sredi mednih tednov, boš šel ti lepo delat kot ponavadi. Naenkrat boš mogoče dobil telefon, da pridi takoj domov. In odšel boš strahoma. Tvoja žena bo ležala na postelji in sosede bodo stale poleg nje. — Padla je, spodrsnilo ji je, po stopnicah je padla — ti bodo pojasnili. Prešel bo zdravnik ter jo preiskal. — V špital mora, takoj v špital — bo rekel zdravnik — kost ima zlomljeno. — Revu bodo odvedli, tebe pa pustili doma v skrbeh. Le pomisli, koliko strahu boš prestal, koliko denarja boš moral dati za dohtarje in za špital. In sam si boš moral tiste dni kuhati in pospravljati in hoditi na telefon ter vpraševati, kako je roviai. Najprej ti bodo rekli, da ji bodo morali nogo odrezati, navsezadnje bo pa kak specializirani sfiksals, da bo noga ostala, samo šepala bo. Najmanj par sto dolarjev boš moral plačati, poleg tega boš pa še imel skrbi, delo boš zamujaš in po glavi se boš tolkel, ker mene nisi poslušal, da bi se že kar s šepasto poročil, ki je takorekoč že fiks in fertik.

Rojak je poslušal.

Posredovalecve besede so bile prepričevalne.

— Saj imaš nemara res prav, — mu je rekel, — bom pa rajši koj šepasto vzel.

ČE NE GREŠ PRAVOČASNO K ZDRAVNIKU

V Trnovi na Slovaškem je ugrizel stekel pes nekega čevljarja po imenu Turanski. Čevljar je mislil, da stvar ne bo imela težkih posledic in je zadevo pustil pri miru. Naenkrat ga popade obsedenost. Poslali so ga v bolnico, odkoder ga je pet stražnikov v avtomobilu spremljalo v Košice v Pasteurjev zavod. Med potjo pa je začel Turanski posebno besneti, ušel trikrat svojim stražnikom in predno so prišli v Košice, je ugrizel vseh pet spremljevalcev, tako da so tudi ti bili zastrupljeni. Ko so oddali bolnika v Pasteurjev zavod, je po stihli bolečinah kmalu umrl.

NORCI

V Parizu imajo v mnogih tovarnah navado, da mora vajenec, ki vstopi v delo, prestati vajeniški kst. Tako je tudi v tovarno Saint-Nazaire vstopil nov vajenec. Že uslužbeni vajenci so hoteli ta dogodek v tovarni primerno proslaviti in opomniti vajenca, kaj bo njegov poklic. Hoteli so ga sleči in z barvami preplepskati njegovo telo. Žrtev pa se je branila z vsemi močmi, toda njegova okolica ni odnehala, tako da so ga zadavili. Ko je prišel zdravnik, je mogel ugotoviti samo še smrt.

Agitirajte se "Glas Naroda", naj vaši glasovni glasniki v Ameriki

GROZDJE SAMO V KARAH
IMAM V POGODBI VINOGRAD ZA VEČ LET
Letošnje grozde je sladkejšje in boljše.
Imam vsake vrste najboljšje črno in belo grozde.
Nikar ne pišite ampak brzojavite.
WALTER PREDOVICH
234 CALIF. STREET BLDG. SACRAMENTO, CAL.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JANOS BOKAY:

SVOJEGA SINA SEM UDARIL

Dve leti je star, pa sem ga udaril. Ne razumem, kako sem mogel to storiti. Neumnost je bila to, neumna groza, igra živcev. Udari t dveletnega otroka, malega človeka, ki se komaj zaveda, neboljenega črvička, in povrh tega še svojega lastnega sina. Ako bi se ga kdo drugi le prstom dotaknil, bi ga jaz ubil. In vendar sem ga udaril. In sicer samo radi tega, ker ni hotel piti svoje kave. Delal sem v svoji sobi, moja žena pa je v sobi sobi dajala. Janezku jesti. Slišal sem njen glas, nežni, vzpodbujajoči, potrpežljivi glas svoje žene in vedno znova ponavljajoči se, trmasti, kratki odgovor: "Ne!" Le z enim ušesom sem prisluškoval, se sprva celo smejal otrokovi trmi, nato pa sem nenadoma odložil pero in postal izredno neryozov. Sedaj me je zanimal le še dvogovor. Napeto sem prisluškoval.

"Glej, Janezek, pij svojo kavo... radi mene..." "Ne!" "Na dnu skodelice je sladkorček, hiti, sicer se bo raztopil." "Ne!" "Poslušaj me, povedala ti bom čudovito lepo povestico: nekdo je živel stari kralj za dolgo brado..." "Nočem! Ne bom pil!" "Čakaj, dajala ti bom z žličko v usta..." "Ne! Ne! Ne!" "Nekaj imam v žepu; ako izpiješ kavo, ti bom pokazala." "Nočem!" "Ako izpiješ, hova razpostavila v juke in prinesla ti bom krasen, barvast balonček?" "Ne!" "Moraš izpit, sicer bom povedala očku in te bo ozmerjal!" "Ne!"

Pol ure je to trajalo; vedno znova se je čul odločni in trmasti: "Ne!" Krčevito sem se oprjel stola; vsi moji živi so trepetali. Moja natura! Moja trdovratna, trmasta natura! To mu bom pa izbil! Pozneje bi bil vsak trud zaman... Vstal sem, sedel se do vrat, položil svoje prste na kljuko, prisluškoval nekaj minut: Ne, ne, in ne!

Z odločno kretnjo sem vstopil. Moja žena je zagledala moj obraz ter napravila varovalno, zavrtačo jočo kretnjo; celo smehljala se je, da bi me potolažila. "Oh, pusti ga! Saj bo spil... Vsakokrat ga je treba malo opogumiti, nato pa hitro spije... Kajne, Janezek, da boš lepo spil svojo kavo!" "Ne!" "Pokaži hitro očku, da znaš piti kavo." Obrnila se je k meni in rekla: "Le pogled, kako pridnega, malega sina imam..." Toda Janezek jo je z roko porinil stran, tako, da je nekaj kapljic brizgnilo ven. Krj mi je planila v glavo:

"Na ta način ne boš ničesar dosegla! Z lepimi besedami ne boš dosegla cilja. Otrok ti je že zrastle preko glave! Pokazal ti bom, kako se mora napraviti. Človek mora biti odločen! Daj mi skode-

lico." "Toda, pusti vendar... saj je še tako majhen... Ne razburjaj se. Pojdi v svojo sobo. Bom že sama opravila z njim..." V njenih očeh so se svetile solze.

"Daj sem skodelico... Pridi sem, Janezek! Ena — dve, spij takoj svojo kavo, sicer se bo nekaj zgodilo!" "Ne!" — si rekel? Bom videli! Prijel sem z eno roko njegovo ramo, z drugo pa žličko in mu ukazal: "Odpri usta. Pa takoj!" — In s silo sem poskušal poriniti mu žlico v usta; toda ustnice je krčevito stisnil in kava mu je stekla po bradi.

"Moj Bog!" — je zastokala moja žena in solze so ji tekale po licu. S tresočo roko je božala Janezkovo glavo. — "Ne stori mo nič zalega, prosim te!" — Nič več nisem bil dostopen besedam. Jeza in sramota me je tlačila, sramoval sem se svojega neuspeha. "Seveda, ako vidi, da se poteguješ zanj in imaš sočutje z njim, potem tudi jaz ne morem ničesar opraviti! Vzel ga bom v svojo sobo. Ti ostani tu... Videl bom, ali... Pojdi, ti paglavec..."

Zagrabil sem ga za roko in vlekel s seboj. Janezek ni jokal, pač pa se je uprl z nogami ob tla, da sem ga moral vleči s silo s seboj. "Ne muči vendar ubogega otročička!" je zaklicala moja žena z bojevitim glasom matere, ki brani svojega otroka. — Pusti ga, ti mu boš kaj zalega naredil!"

To me je še bolj zdrazilo in zaprl sem pred njo vrata. Sedaj sva bila sama. Najin volji sta se križali — dveletni otrok in jaz. Moral sem zmagati, nisem smel zgubiti bitke, zakaj tu ni šlo le za kavo... Stala sva si iz oči v oči. Njegov pogled je bil grozen, vendar odločen, trd in sovražen. Nekaj časa sem ga molče gledal. Dasi sem bil že pripravil za boj, sem vendar poskusil stvar mirnim potom izravnati. Z mehkim glasom sem mu rekel: "Glej, Janezek... ne jezi svojega očeta. Saj veš, kako te imam rad... Kavo moraš izpit... Izpij jo prostovoljno, saj bo to tudi zate boljše, kaj ne, saj jo boš izpil..." Niti odgovoril ni. Le gledal me je, s stisnjenimi ustnicami, mrzlo in grozno. Ti, Janezek, jaz ne razumem šale. Ako ne boš ubogal, boš tepen. Vzemi sedaj lepo skodelico in pij!"

Nobene besede ni izpregovoril, ni se premaknil. Le gledal me je, tuje, s širokoodprtimi očmi. Tako čuden me je gledal, da mi je začelo postajati neprijetno. Komaj sem se brzdal svoje žive, "Dobro!" sem zavpil. "Strl bom tvojo upor! Štel bom do tri in ako ne boš začel piti..." Ni se premaknil. Ni premaknil od mene svojih prestrašenih, čudnih oči. "Govori! Ali si onemel? Ali boš izpil, ali ne?"

Trdovratno je molčal. "Pazi, začel bom štetil! Ena, dve..." Naredil sem dolg odmor in natišem upal, da se bo otrok izpametoval, sicer ne vem, kaj naj bi storil!... Podleči vendar ne morem... Vzgoja... Avtoriteta... za vse življenje! — "Tr-rr-ri!"

Izgovorjeno. Otrok se ni premaknil! Sedaj sem moral z dejanjem na dan, — moral sem streiti otrokov upor. Zgrabil sem Janezka, branil se je z obema rokama, dvignil sem ga, brcal je in tolkel okoli sebe, in ko sem pritisnil skodelico na njegovo ustnice, je okrenil glavo in mi zbil skodelico iz roke, Bil je močnejši. Doživel sem poraz! "Pojdi! — Pojdi! Nočem te več videti." In ko sem ga postavil na tla ter obrnil proti vratom, sem ga udaril po zadnji strani. Otrok se je opotekal, izgubil ravnotežje in padel naprej z glavo proti vratom. V tem trenutku se je izpremenila moja jeza v grozo. Pričakovaval sem, da bo zajokal, toda Janezek je ležal nepremično, z obrazom na tleh... mogoče mrtev. Stel sem k njemu, v tem pa je planila v sobo tudi moja žena. Lhte se je vrgla na otroka in ga skušala spraviti k zavesti. Nato se je obrnila z divjim pogledom k meni: "Ti norec!... Kaj si storil mojemu sinu!"

Obup in samoobtožba sta me morila, brezglasen možki jok je divjal v mojih prsih. Hotel sem k njima, toda žena mi je neizprosno zaklicala: "Pojdi proč!"

In z neizmerno mehkim, materinskim glasom je zaklicala: Moj mali sinček... ljubeček... govori vendar... odpri vendar oči!" Sedaj se je premaknil, odprl oči: — Še vedno je ležal v njih grozni izraz. Moja žena je jokala in se smejala, poljubovala in božala je otroka, vzela ga je v naročje in nelsa v posteljico. "Ali te boli, go-lubček? — Si bil tepen?... Povej... kaj te boli?" Zame nista imela pogleda, kot bi me ne bilo poleg. Nisem si upal stopiti v nujno bližino — čutil sem se tuja. Hodil sem okoli kot skesan grešnik...

Slišal sem, kako je Janezek govoril. Šepetala sta med seboj kot dva zaljubljenca. Trpel sem, rad bi šel k njima, pokleknil bi pred svojega sina, da bi mi rekel besedico, se mi nasmehnil, da bi vedel, da mi je odpustil. Nisem več vzdržal. Zbral sem vse moči in stopil k postelji. Ko me je otrok zagledal, je zakričal, stegnil obe ročici proti meni, kot bi se hotel braniti: "Ne, ne!... Zapodi ga, mamica! Pomagaj mi..."

Obrnil sem se proč in si zakril obraz z rokama. Otrok se me boji! Moj sin, moj edini otrok, se me boji in me sovraži. Jaz, nesrečnež sem vtil v to občutljivo, malo otrokovo dušo strup. Nikdar ne bo pozabil... bal se me bo... tuja si bova... Izgubil sem svojega otroka! Mogoče se mu je zgodila tudi kak nesreča? Omedel je... ali se je mogoče v njegovi nežni glavici kaj pokvarilo... Jaz sem tega kriv! Ko bi vedel, kako ga ljubim! Vsi upi in načrti mojega življenja pripa dajo njemu! Kako sem sanjaril o njemu: njegov oče bom, njegov prijatelj, njegov zaupnik... In ena sama neumna minuta... Postala sva sovražnika! In moja žena, kako mrzlo, kako očitajoče me je pogledala!... Zaspal je! Sedej bi ga lahko poljubil. Toda žena me je zadržala. "Ne moti ga! Še zbudil ga boš. Bodi vesel, da je zaspal." Vesel naj bom!... Tudi midva sva šla ležat, brez večerje. V temi sem prisluškoval: ali diha? Baš sedaj je zaklical v spanju: "Ne stori mi ničesar!... Boli!... ne... mama... mama!" Mislim je name, boji se me, na pomoč kliče. Celo v sanjah. Več ur sem prečul, kočno sem zaspal.

Zbudil sem se, ko mi je nekdo potegnil blazino izpod glave. Za-

Starost zemlje in ljudi.

Te dni je predaval v Parizu odlični angleški zvezdoslovec. J. H. Jeans o starosti zemlje in ljudi. Iz njegovega predavanja sledi, da živi človek na zemlji cirkrog 300.000 let. 10.000 pokolenj se je že vrnilo v naročje matere zemlje. Toda kaj je to v primeri s starostjo zemlje, ki obstoja že 2.000 milijonov let? Bodočnost je po Jeansovemu mnenju neprimerno večja, nego preteklost. To je velika tolažba za one, ki so boje, da bo konec sveta. Toda bodoča pokolenja bodo odvisna od organskega razvoja, ki se lahko nadaljuje ali pa tudi ustavi. Človek je nastal z razvojem. Vprašanje je seveda, če je že dosežen višek razvoja. Človeka, ki so živel čez 2 milijona let, bi mi najbrž ne spoznali za svojega bližnjega.

Jeans sodi, da bo človeštvo čez milijon milijonov let še vedno živelo na zemlji. Leta bodo daljša, podnebje mnogo hladnejše. Kljub temu se pa ohrani človeški rod na nekaterih delih zemlje. V primeri s kozmičnim časom je človeštvo nekaj novorojenček in primerjali bi ga lahko z detetom, rojenim pred tremi dnevi v hiši, ki je bila zgrajena pred 70 leti, če dočaka starost 2.000 milijonov let. Človeštvo je v primeri z nebesnimi telesi zelo mlado. Lahko rečemo, da je minilo komaj nekaj minut, odkar zemlja za človeštvo ni več središče svetovja. Človek se komaj nekaj minut zaveda ogromnega razmerja svetovja. Komaj večeraj je človeštvo spoznalo, da so najod daljnje nebesna telesa tako daleč od naše zemlje, da jo rabi njihova svetloba, ki se premika s hitrostjo 300 km v sekundi, do nas 140 milijonov let.

Nastane vprašanje, če bo mogoče z modernimi daljnogleda videti še na večje razdalje v svetovju. Teorija o relativiteti nam stavi v tem pogledu meje. Po zemlji lahko hodimo neskončno dolgo, vendar pa površina zemlje ni neskončna. Tako je tudi s prostorom sploh. Njegov skupni obseg je zapopaden v oni kvantiteti, ki je zaokroglost prostora, katerega lahko merimo z gostoto, s kakšno je v njem razdeljena snov. Okrogli prostor je oni prostor, v katerem se vedno vračamo tja, od koder sm o prošli. Po mnenju nekaterih učenjakov svetovje ni neskončno. Teoretično gremo vedno dalje, toda to pomeni že povratek tja, od koder smo prišli. Človeštvo je zelo radovedno in se vedno bolj zanima za druga nebesna telesa, zlasti za morebitna živa bitja na njih. Brezžična telegrafija, ki rabi za pot okrog zemlje sedmimo sekunde, bi potrebovala 100.000 milijonov let, da bi napravila pot skozi svetovje. Svetovje je polno zvezd. Med njimi je mnogo takih, ki so neprimerno večje kot naša zemlja. So zvezde, v katerih bi bilo prostora za 25 milijonov naših solnc. To so najbrž tekoče snovi, obstoječe iz atomov, težjih nego atomi uranija, ki je najtežji element, kar jih poznamo na zemlji. Ti zelo težki atomi proizvajajo ono neizmerno energijo, ki izžareva iz zvezd. Pomisliti moramo namreč, da trajajo izžarevanje zvezd že 5—10 milijon milijonov let.

Solnce, ki je razmeroma majhna zvezda, izžareva toliko energije, da bi lahko gonila motor s 50 HP. Druge zvezde bi lahko gonile na isti površini motor s 30.000 HP. Jasno je, da bi morale zvezde v nekaj stoletjih ali tisočletjih zgorjeti, tudi če bi bile iz samega ogljika. V resnici pa ostajajo že

čuden sem pogledal: ob moji postelji je stal Janezek, s porednim, smehljajočim obrazom, z blazino v roki, ki mi jo je potegnil izpod glave. Nato me je objel s svojimi mehkiimi, malimi ročicami in me skoraj zadušil s poljubom. Glas mi je trepetal, ko sem vprašal: "Ali me ljubevi?" — Nov dušek poljub. — "Povej, koga najbolj ljubiš na svetu?" — "Moje očka... in mamico!" — Nato se je nagel k mojemu ušesu ter z svitlim obrazom rekel, da me bi mati slišala: "Tebe pa še malo bolj!"

Tudi mi želimo našemu rojaku Mr. Gorjancu, kateri nas je že trikrat obiskal — srečno pot.

več milijonov let. Ta pojav si moramo razlagati samo na ta način, da zavejajo protoni ob elektrone in da se snov izpreminja v energijo, zato je pa malo verjetno, da bi obratno iz energije nastajala snov.

Iz tega sledi, da pošilja solnce v svetovje ogromne množine snovi in sicer več milijonov ton v minuti. Danes tehta solnce 260.000 milijonov ton manj, nego večeraj. V semirje torej izžareva in s tem izžarevanjem se taja. S človeštvom in zemljo se dogaja isto, kakor s polarnim medvedom na ledeni gori, ki jo nosijo morskimi valovi v toplejšje kraje, kjer se ledena gorata taja. Izžarevanje zvezd je atomsko razkranjanje, pri katerem se razvijajo, ogromne množine energije. Razkroj (desintegracija) enega funta premoga da isto energijo, kakor če sežgemo pet milijonov ton enakega premoga. Ena kaplja petroleja bi z desintegracijo zadostovala, da prepeljemo najtežji parnik čez Atlantski ocean. To izžarevanje, ki ni samo toplotno in svetlobno, lahko primerjamo z bombardiranjem, kateremu je izpostavljeno vse, tudi mi, in kateremu bi se lahko izognili samo, če bi živeli pod jekleno, pet metrov debelo streho na dnu globokega rudnika ali oceana.

Svetloba in solnce torej polagoma umirata. Nastala sta najbrž iz ogromne kozmične megle, iz katere se je tekot milijonov let izločila in osredotočila snov. Ljudi zelo zanima vprašanje, je-li so obljudena tudi druga nebesna telesa. Jeans meni, da je zelo malo verjetnosti, da bi živila živa bitja, še na kakem drugem nebesnem telesu. Teoretično si lahko mislimo 10.000 našemu podobnih solničnih sistemov. Preiskati bi bilo torej treba tisoč milijonov zvezd, preden bi našli sistem, približno enak našemu solnčnemu sistemu. Če bi pa hoteli najti sistem, ki bi mogel imeti približno enako staro civilizacijo, kakor je naša, bi morali preiskati milijon milijonov drugih zvezd. Zvezdoslovci so namreč izračunali, da lahko nastane v svetovju vsakih tisoč milijonov let en solnični sistem. Svetovje torej ni tako plodovito, kakor zajci.

Zivljenje tisti po Jeansovem mnenju samo v neznanem kotičku vetovja. Svetovje je polno žareče snovi, čije energija je glede na naše življenje neizmerno velika. Zivljenje je v vsemirju postranski pojav, nekaj odpadka, čigar začetek je smatrali za pojav nastajajočega konca. Jeans pravi, da je življenje pojav degeneracije. Največja zagonetka je vprašanje, kam gre izžarevanje svetovnih teles. Ta zagonetka je ključ od vseh drugih skrivnostnih pojavov v svetovju.

Iz uredništva.

V petek se je poslovil od nas Mr. Jaka Gorjanc, ter se je vkrcal na motorno ladjo Saturnijo — last paroplovne družbe Cosulich Line v Trstu. Z njim se je odpeljalo tudi večje število Slovencev v razne kraje Jugoslavije.

Mr. Gorjanc je tekot enega meseca prepotoval vse slovenske naselbine v okolici Clevelanda,

Pittsburgha, Čikage, Milwaukeeja do Sheboygana ter odnasa najlepše spomine v staro domovino. Ob tej priliki se toplo zahvaljuje vsem rojakom, kateri so mu šli na roki. Posebno se zahvaljuje družini Mr. Frank Kuharjevi, Močilnikarjevi, Breskvarjevi, Grdinovi itd. v Clevelandu, družini Delles v Čikagi, družini John Perme v Milwaukeeju in posebno Mrs. Mary Tomc v New York-u.

Ob svojem odhodu želi od vsega arca vsem rojakom širše Unije najboljše zdravje, in čim hitreje "svidenje" v stari domovini, na vsak način pa splomfadi prihodnjega leta.

Tudi mi želimo našemu rojaku Mr. Gorjancu, kateri nas je že trikrat obiskal — srečno pot.

Najbolj zapravljlive žene sveta.

Ženska ekcentričnost je bila med moškimi dolgo tarča zbadljiv in dovtipov. Ne samo denar, ki ga trosijo za obleke in dragulje, marveč sploh vse, kar je z ženskim spolom v kakršnikoli zvezi, je krivo, da kroži med moškimi na račun žensk nešteto dovtipov. Moderna ženska je pa tako varčna in praktična, da bi ženske prejšnjih časov strmele, če bi videle njeno skromno garderobo. Zdad bi zaman iskali po svetu drugo Marijo Antoinetto, ki je zaposlovala 1000 žensk s šivanjem svojih toalet. Zaman bi iskali tudi drugo Elizabeto, Jozefino, madame du Barry, Pompadour, Kleopatru ali Luercio Borgia, ki nobenega plašča in nobenega klobuka ni nosila dvakrat. Papeževa hči je izdala za obleke toliko denarja, da bi zadostovalo za preživljanje celega naroda.

Poglejmo soprogo ameriškega prezidenta Coolidgea, Pravijo, da je imela letos samo tri večerne obleke. Blašča ne obleče samo več obleke. Plašča ne obleče samo večelo prešiti. Tri zime je nosila siva kožuhovina plašč. V sezoni ima največ dvanajst oblek; šest klobukov, tri šale in šest parov čevljev. Ne oblači se ekcentrično, pač pa zelo okusno.

Garderoba jug kraljice Marije stane letno manj, nego garderoba mairskatere njene dvorne dame. Tudi njena mati, rumunska kraljica Marija se oblači razmeroma zelo skromno in njen nakit ni vedno tak, kakor bi moral biti. To je že opetovano sama priznala.

Toda med modernimi ženskami so tudi take, ki bi jih lahko primerjali z Marijo Antoinetto ali Josefino, kar se tiče njihove garderobe. Med te spada v prvi vrsti Jeana Nash, znana kot najlepše oblečena in najbolj ekcentrična žena sveta. Ona je trdila, da mora imeti vsaka elegantna dama na leto najmanj 500 parov nogavic in da jo stane vsak par povprečno 3 šterlingov. Samo za nogavice je torej izdala vsako leto 4000 šterlingov. Večernih plaščev je viselov v njeni garderobi 150, vseh plaščev pa je imela okrog 1000. Predlanskim je izdala za plašče 40.000 šterlingov ali v jug valuti nad 11 milijonov dinarjev. Koliko je izdala letno za 150 klobukov, pa sploh ni hotela povedati. Nekega dne je kupila za 6000 šterlingov perila. Čevlje je kupovala na tucate in samo v eni trgovini je plačala za nje 100 šterlingov. Imela je 500 žepnih robcov iz najfinejšega batista, obrobljenih s pristnimi čipkami, 200 parov rokavic, 40 krasnih ročnih torbic, 30 kovčegov iz najfinejšega lesa in za vsako obleko posebnega psa. Lase si je umivala s šampanjcem. Zvečer je nosila navadno dijamanten diadem, dve viserni ogrlici, na katerih je bilo 414 krasnih biserov, dalje diamentno zaponko na nogaviceh in z rubini okrašene čevlje. Imela je obleko, na kateri se je lesketalo 50.000 drobnih biserov. Če je stala obleka 2000 šterlingov ali v jug. valuti nad pol milijona Din, se ji je zdelo zelo poceni. Njena postelja je bila vedno pogrnjena s svilen oedejo. Njena kočija je morala v barvi vedno harmonirati z obleko in zato jo je dala često prevleči z drugačnim zametom ali pa je naročila drugo. Kočij je imela sedem in vsaka je bila drugačne barve. Sedem ur se je oblačila vsaki dan za izprehod na knju.

Druga ekcentrična žena moderne dobe, Smith Wilkinsova, je pa po obilici oblek in bogato založeni garderobi še prekašala Nashevo. Na konjske dirke v Longchamps je hodila vedno v plašču iz zebrine kože. Zapanjal se je na gumpe, ki so bili gosto prišiti od brade do kolen in na vsakem gumbu je bil velik diament. Za plese je imela plašč, ki je bil zavarovan za 100.000 ali celo milijon šterlingov. Obleči je bil z zlatom in na njem se je lesketalo 75.000 dijamantov in prav toliko biserov. Poleg tega je imela še 175 plaščev, 300 klobukov, 240 parov čevljev, 180 bluz, 44 kopalnih oblek, 200 parov

rokavic in klobuk za pol milijona Din. Za malenkosti je izdala nekoč 200.000 šterlingov ali nad 5 milijonov Din.

Zdad pa pogledimo še v davno preteklost in pokažimo onim, ki godrnjajo na moderne žene, čedda so zapravljlive, da to ni res. Ko je Kleopatra zvedela, da je prispe Julij Cezar v Egipt, je naročila zužnjem, da so jo odnesli k nje-mu. Zavila se je v velika haljo iz najfinejših kožuhov. Za to haljo je moralo žrtvovati svoje življenje 1000 zužnjev, ki so pobili na tisoče zveri, da so mogli napraviti kraljici dragoceno haljo. Halja je bila posuta s krasnimi dragulji, ki so jih morali sužnji iskati v materij zemlji. Oprema Luercie Borgia je stala njenega očeta nad 140.000 šterlingov. V gotovini je dobivala za vsakdanje potrebščine vsako leto 50.000 šterlingov. Njeni srebrni servisi so stali 1400 šterlingov, nakit, perilo in sedla za konje 5000, poročne obleke 7000, promenadne 10.000, en klobuk pa 5000 šterlingov. Njen oče, rimski papež, je dal hčerki za ženitovniško potovanje 1000 konj in 200 kočij v francoskem slogu.

Pa tudi kraljice so bile ekcentrične. Ko je postala Josefina cesarica, je predložila Napoleonu račun za 6000 parov čevljev. Njena obleka, v kateri je bila kronana, je stala 26.000 šterlingov. Perilo je menjala trikrat na dan. V francoskem muzeju je shranjen račun, iz katerega je razvidno, da je stala samo ena srajca cesarice Josefine 240 šterlingov.

Zgodovina nas torej uči, da o kakih ekcentričnosti in zapravljlivosti moderne žene ne more biti govora. Izjeme so seveda povsod, toda v tem primeru bi jih lahko sešteli na prste.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDR DEŽAVAH.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je poučen o potnih listih, prtljagi in drugih stvareh. Vsiad naše dolgoletne izkušnje vam mi znamemo dati najboljša pojasnila in priporočila, vedno le prvostrne brzooparneke.

Tudi nedržavljeni zamorejo potovati v stari kraj, toda preskrbeti si morajo dovoljenje ali permit iz Washingtona, bodisi za eno leto ali 6 mesecev in se mora delati prošnja vsaj en mesec pred odpotovanjem in to naravnost v Washington, D. C., na generalnega naselnlškega komisarja.

Glasom odredbe, ki je stopila v veljavo 31. Julija 1928 se nikomur več ne pošlje permit po pošti, ampak ga mora iti iskat vsak potstlec osebno, bodisi v najbližji naselnlški urad ali pa ga dobi v New Yorku pred odpotovanjem, kakor kdo v prošnji zaprosi. Kdor potuje ven brez dovoljenja, potuje na svojo lastno odgovornost.

KAKO DOBITI SVOJZE IZ STAREGA KRAJA

Od prvega Julija je v veljavi nova ameriška priselnlška postava. Glasom te postave zamorejo ameriški državljanji dobiti svoje žene in neporočene otroke izpod 21. leta ter ameriške državljanke svoje meče s katerimi so bile pred 1. Julijem 1928. leta poročene, isven kraja.

Jugoslovanska krovta znaša še vedno 671 priselnljencev letno. Do polovice te kvote so upravičeni stari ameriški državljanov, moške ameriških državljan, ki so se po 1. Junija 1928. leta poročili in jihedeli, odzroma žene in neporočeni otroci izpod 21. leta onih ne državljanov, ki so bili postavno pripušeni v to deželo za stalno blvanje tu. Vsi ti imajo prednost v kvoti, od ostalih sorodnikov, kakor: bratov, sester, nečakov, nečakinj itd., ki spadajo v kvoto brez vsake prednosti v leti, pa se ne sprejema nikakita prošnja za ameriškanke vstopa.

SAKSER STATE BANK
23 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Ker so bili vedno in vedo, da bodo tudi v bodoče točno postreženi,
ker so prepričani o varnosti pri nas naloženega denarja,
ker lahko z istim razpolagajo, kadar ga potrebujejo,
ker prejemaajo za vloge po 4% obresti, mesečno obrestovanja,
si je izbralo veliko število rojakov po vseh Združenih državah za svoj

GLAVNI STAN

v vseh bančnih poslih

DOMAČO

SAKSER STATE BANK

23 Cortlandt Street, New York, N. Y.

